

KATRI TANNI

Etäisyyden tyrannia: Australian kylmä sota geopoliittisessa kontekstissa

Katri Tanni pohtii artikkelissaan, mitä historiallisia syitä ja yhtäläisyyksiä voidaan löytää Australian osallistumiselle Irakin sotaan ja sitä edeltäneisiin kylmän sodan aikaisiin sotiin, joita ei ole käyty Australian mantereella. Temaattisen kontekstin tarjoaa kylmän sodan ilmapiiri Tyynellä Valtamerellä ja ajallinen pääpaino on välittömässä toisen maailmansodan jälkeisessä ajassa, lähinnä 1950-luvussa.

■ Australian nykyinen pääministeri John Howard ja hänen johtama Australian liberaalipuolueen hallitus on ollut näkyvästi mukana Yhdysvaltojen rinnalla Irakin sodassa ja australialaisjoukkoja on alueella edelleen. Irakin sotaan osallistuminen on australialaisissa akateemisissa piireissä kohdannut kärkevää kritiikkiä, mutta asiasta ei silti tullut vuoden 2004 lopulla pidetyissä parlamenttivaaleissa suurta kiistakysymystä, vaan Howard ja liberaalipuolue saivat taakseen tuntuvan tuen politiikalleen.

Australialaisten historian- ja politiikantutkijoiden keskuudessa käydään aktiivista debattia Australian todellisista valintamahdollisuuksista 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla siinä missä suomalaistutkijat käyvät omaa keskusteluaan talvisodan rauhan motiiveista ja vaihtoehdoista.¹

Etäisyyden tyranniaa

Eräs arvostetuimmista Australian historioitsijoista Geoffrey Blainey julkaisi vuonna 1966 teoksen *The Tyranny of a Distance: how distance shaped Australia's history*, jossa Blainey käsitteli Australian historiaa ja ulkopoliittikkaa lähinnä geopoliittisesta näkökulmasta.² Tämän uuden näkökulman esiintulon jälkeen geopolitiikka on useasti

nostettu keskeiselle sijalle analysoitaessa Australian ulkopoliittikkaa varsinkin australialaisten politiikan- ja historiantutkijoiden piirissä. Blainey osuu oikeaan Australian sijainnin merkittävydestä, sillä etenkin 1900-luvun alkupuolella ennen toista maailmansotaa Australian maantieteellinen sijainti loi tietyt lähtökohdat poliittisille valinnoille, aikana ennen kuin tiedonkulku, sen nopeus sekä kansainvälistyminen ohittivat geopoliittisen aseman tärkeyden ulkopoliittisia ratkaisuita tehtäessä.

Blaneyn lanseeraama käsitettä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Peter Edwards, joka on erikoistunut tutkimaan sotahistoriaa ja etenkin Australian osallistumista Kaakkois-Aasian konflikteihin, huomauttaa että Etäisyyden tyrannia -käsite voidaan nähdä toisaalta ilmentämässä Australian konkreettista etäisyyttä Britanniaasta ja Euroopasta, ja toisaalta Australian sisäistä etäisyyttä mantereen laidalta toiselle.³ Hypoteettisesti voitaisiin kuitenkin väittää, että toisen maailmansodan päätösasetelmista liikkeelle lähtenyt kylmä sota auttoi Australiaa pääsemään yli Etäisyyden tyranniasta; tai että kylmää sotaa käytettiin Australiassa nimenomaan tähän tarkoitukseen. Oliko näin?

Kylmä sota ja Australian vaaran vuodet

Kylmä sota heijastui kokonaisuudessaan Australian politiikkaan toisen maailmansodan jälkeen. Sisäpoliittisesti kylmän sodan asetelmassa Australia haki sisäistä tasapainoa pitkällä liberaalipuolueen hallintokaudella. Vuonna 1949 Australiassa alkoi liberaalipuolueen valtakausi ja pääministeriksi nousi puolueen johtaja Robert Gordon Menzies, joka sai toimia virassaan aina vuoteen 1966 saakka.

Australialaistutkijat ovat hämmästyttävän yksimielisiä Menzies'n kauden alkuvuosina 1950-luvun alkuun sijoittuneiden maailmanlaajuisten tapahtumien vaikutuksesta Australian ulkopoliittikan linjanvetoon. David Lowe on tutkinut Menzies'n pääministerikauden alkuvuosia ja hänen mukaansa kylmän sodan asetelma vaikutti erittäin merkittävästi Australian ulkopoliittisiin vaihtoehtoihin ja valintoihin. Lowe väittää, että

Menzies ja Australian hallitus yleisemmin odotti tai piti erittäin todennäköisenä sitä, että kylmän sodan ilmapiiri eskaloituisi kolmanneksi maailmansodaksi minä hetkenä hyvänsä Australian lähialueilla.⁴

Myös muut tutkijat ovat samoilla linjoilla Lowen kanssa. Australialainen historioitsija ja emeritus professori Robin Gollan tiivistää 1950-luvun alun ilmapiirin Australiassa todeten, että ”jokainen yhteiskunnallinen, ideologinen tai kulttuurallinen sitoumus mitattiin ja arvioitiin Australiassa kylmän sodan asetelman kautta”.⁵ Vastaavasti pitkänlinjan politiikan tutkija Alan Watt puolustaa tätä päätelmää kirjoittaessaan kylmän sodan uhkakuvista Australialle ja australialaisten selkeästä poliittisesta valinnasta äänestäessään maan johtoon oikeistopuolueen ennen kaikkea ’turvaamaan’ Australiaa sen ’Vaaran vuosina’.⁶

Kommunismin patoamisesta tuli liberaalipuolueen hallintokaudella selkeä päämäärä. Sisäisesti Australiassa yritettiin ’siivota talo’ kansallista eheyttä vaarantavista tekijöistä: kommunisteista ja Euroopan ulkopuolisesta väestöstä. Pääministeri Menzies yritti saada läpi lain, joka kieltäisi kommunistisen puolueen Australiassa ja samaan aikaan Valkoisen Australian politiikka eli suosionsa vuosia 1950-luvun alussa. Näistä lähtökohdista Australia otti merkittävän maailmanpoliittisen askeleen vuonna 1950 lähettämällä australialaisjoukkoja Korean niemimaalle YK:n joukkojen rinnalle – aluksi ilmapuolustusta vahvistamaan, mutta heinäkuussa 1951 myös Australian maajoukkoja kuljetettiin Koreaan.⁷ Pääministeri Menzies näki kommunismin patoamisen ja demokratian puolustamisen maailmanrauhan takeena, jonka turvaamiseksi Australian tuli tehdä oma osansa eikä yhtään vähempää.

Politiikan teoriaan erikoistunut australialaistutkija John Fitzpatrick puolustaa Australian aktiivista osallistumista sotatoimiin Aasian mantereella 1950-luvulta lähtien kuvaamalla australialaisten huolia ja pelkoja muuttuvasta aluepolitiikasta ja epätasapainosta, jota Iso-Britannian vaikutuksen väheneminen ja uusien yhteistyökumppanien löytäminen sai aikaan.⁸ Laaja-alaisesti Australian nationalismia tutkinut Stephen Alomes

kirjoittaa, että 1950-luvun alku oli aikaa, jolloin Australia yksinkertaisesti siirtyi tiiviistä Iso-Britanniaan tukeutumisesta Yhdysvaltain turvallisuusvarjon alle.⁹ Edellä kuvatujen tunnelmien lähtökohdista Alomesen yksinkertaistettu päätelmä on ymmärrettävä, mutta joka tapauksessa australialaispolitiikoilla voidaan sanoa kuitenkin olleen vaihtoehtoja joista valita.

Australian kiihkeä tarve suuntautua aktiivisesti länsimaiden leiriin toisen maailmansodan jälkeen vaatii syvempää kontekstia. Tässä kohdassa on hyvä ottaa uudelleen esille historioitsija Blainey ja hänen esittämä laajempi näkökulma Australian eurooppalaisperäisyydestä ja kuinka se toisaalta on ollut kasvattamassa ideologista ja kulttuurallista etäisyyttä Aasian mantereeseen, samalla kun eurooppalaiset siirtolaiset ovat muuttaneet Australiaan ja tehneet mantereesta länsimaisuuden pesäkkeen Tyynenmeren alueella.¹⁰ Tässä näkökulmassa voidaan Australian aktiivinen osallistu-

1. Juha Sihvola (2004) pääkirjoitus, *HAIK*, 4/ 2003, 485–491.

2. Geoffrey Blainey (1966) *The Tyranny of a Distance: how distance shaped Australia's history*, Melbourne: Sun Books.

3. Peter Edwards (1997) 'History and Foreign Policy', teoksessa F.A. Mediansky (toim.) *Australian Foreign Policy into the New Millennium*, South Yarra: Macmillan Publishers, 3.

4. David Lowe (1999) *Menzies and the 'Great World Struggle': Australia's Cold War 1948–1954*, Sydney: UNSW Press, 2, 179.

5. Robin Gollan (1975) *Revolutionaries and Reformists: Communism and the Australian Labour Movement 1920–1955*, Canberra: ANU Press, 206.

6. Alan Watt (1967) *The Evolution of Australian Foreign Policy 1938–1965*, London: Cambridge University Press, 106. Tekijöitä, joita pidettiin uhkana Australialle olivat Kiinan Kansantasavallan syntyminen 1949, Korean niemimaan konflikti 1950–1953, Kommunismin patoamisyritykset Euroopassa, Berliinin kriisi sekä Australian sisäpolitiikassa leimaa lyönyt kommunismin pelko 1950-luvun alussa.

7. R.N. Rosecrance (1962) *Australian Diplomacy and Japan 1945–1951*, Melbourne: Melbourne University Press, 183–184.

8. John Fitzpatrick (1997) 'European settler colonialism and national security ideologies in Australian history', teoksessa Richard Leaver & Dave Cox (toim.) *Middling, Meddling, Muddling: Issues in Australian Foreign Policy*, Sydney: Allen & Unwin, 103.

9. Stephen Alomes (1988) *A Nation at Last? The Changing character of Australian Nationalism 1880–1988*, Singapore: Angus & Robertson, 122.

10. Blainey (1966) 335.

minen kansainvälisiin konflikteihin nähdä australialaispoliitikkojen yrityksenä päästä eroon Etäisyyden tyranniasta.

Iso-Britannian vaikutuksesta Yhdysvaltojen leiriin?

Yksi suurimmista ja näkyvimmistä tutkijoiden kesken kiistaa aiheuttavista teemoista Australian ulkopoliittisessa historiassa on Australian ulkopoliittinen yhteistyö ja sen kumppanuussuhteet. 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla yhteistyö koski lähes pelkästään Iso-Britanniaa. Australialla ei Kansainyhteisön jäsenenä ollut itsenäistä ulkopoliittikkaa ainakaan sellaisessa merkityksessä joksi se 1900-luvun toisella puoliskolla alkoi muotoutua.

Toinen maailmansota muutti tilanteen. Australialainen politiikan tutkija Alan Watt väittää, että 1940-luvun aikana australialaispoliitikot itseasiassa oppivat ulkopoliitiikan teon ja sen suunta alkoi muotoutua suoraanaisesti Australian intressejä puolustavaksi politiikaksi. Lähtökohtana tuolloin Wattin mukaan oli Australian maantieteellisen sijainnin asettamat alueelliset vaatimukset.¹¹ Britti-imperiumin vaikutuksen romahtaminen toisen maailmansodan jälkeen loi Australialle pian uudet lähtökohdat: australialaispoliitikkojen oli myönnettävä että Union Jackin maailmanvalta oli vaihtumassa Tähtilippuun myös Tyynellä Valtamerellä.

Alomeksen tavoin tätä teoriaa puolustaa Australian ulkopoliitiikan asiantuntija sekä tutkija Richard Leaver kirjoittaessaan Australian ulkopoliittikkaa hallinneesta 'riippuvuuden tunteesta' ja Leaver argumentoi, että Australian ulkopoliittinen riippuvuus toisen maailmansodan jälkeen selkeästi vaihtui Iso-Britanniasta Yhdysvaltoihin.¹² Australian ulkopoliittiset kumppanuussuhteet muodostavat tulkinnallisesti kaksi eri koulukuntaa: osa tutkijoista puoltaa kärkevästi Alomeksen ja Leaverin näkemystä, kun taas osa on maltillisemmalla kannalla Australian ulkopoliittisista vaihtoehtoista Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian välillä toisen maailmansodan jälkeen.

Australian ulko- ja puolustuspolitiikan tutkija I. M. Cumpston, on jälkimmäisellä linjalla eikä lähde Leaverin kannattamaan

suorasukaiseen argumentointiin. Hän painottaa, että vielä 1950-luvulla Australian ulkopoliitiikan kulmakiviä olivat sekä Iso-Britannia että Yhdysvallat ja pääministeri Menziesistä siteeraten 'muut ystävällismieliset kansakunnat'.¹³ Cumpston on oikeassa siinä että varsinkin Menzies'n aikakaudella 1960-luvun puoliväliin saakka pääministerillä oli henkilökohtainen tarve pitää yllä hyviä suhteita vanhaan emämaahan ja osoittaa Australian edelleen kuuluvan aktiivisesti Kansainyhteisöön. Joka tapauksessa voidaan oikeutetusti sanoa, että siteet Iso-Britanniaan painoivat enemmän kulttuurisessa mielessä kuin ulkopoliitiikan saralla. Iso-Britannia yritti vielä 1950-luvun aikana itsepintaisestikin pitää Australiaa konkreettisemmin Kansainyhteisön aktiivisessa vaikutuspiirissä. Kuningatar Elisabet II:n vieraillessa Australiassa 1954 Iso-Britannian kunniakonsuli Sir Stephen Holmes varoitteli Australian amerikkalaistumisesta, jota oli pidettävä silmällä ja Iso-Britannian oli myös Holmesin mukaan toimittava tämän estämiseksi.¹⁴

Historian- ja politiikantutkijat ovat sen sijaan yllättävän yksimielisiä australialaispoliitikkojen toiveesta saada Yhdysvallat selkeäksi vaikuttajaksi ja turvallisuustakeeksi Tyynen Valtameren alueelle. Tätä näkemystä vahvistamaan usein esitetään Australian solmimat kansainväliset sopimukset 1950-luvulla. Huomionarvoista on, että australialaispoliitikot halusivat välttämättä Yhdysvallat mukaan aluepoliittisiin sopimuksiin.

ANZUS-sopimus on yksi tärkeimmistä ulkopoliittisista ja turvallisuuspoliittisista sopimuksista Australian toisen maailmansodan jälkeisessä historiassa. ANZUS solmittiin vuonna 1951 Australian, Uuden-Seelannin sekä Yhdysvaltojen kesken ja se oli pääasiassa turvallisuuspoliittinen yhteistyösopimus. Kuitenkin sopimusteksti ja sen sisältämät tarkoitukset ovat historioitsijoiden ja politiikantutkijoiden kiistan aiheena. Eräät tahot Australiassa ovat tulkinneet sopimuksen sisältävän lupauksen mahdollisesta avunannosta muilta sopimusosapuolilta tarpeen vaatiessa.¹⁵ Leaver moittii ANZUS-sopimustekstin ja sen sisällön epämääräisyyttä ja hän vie väitteensä vielä pidemmälle havainnollistaessaan sopimuksen allekirjoitta-

jamaiden suuria eroja, jotka hänen mukaansa viittaisivat enemmän hegeliläiseen isäntä–alamainen-suhteeseen.¹⁶ Leaverin argumentti puolustaa selkeästi Australian keskeistä riippuvuutta Yhdysvalloista 1950-luvulla. Vaikka kansainväliset sopimukset myös Wattin mukaan kuvastavatkin Yhdysvaltoihin tukeutumista, niin samalla hän näkee sopimukset Australian ulkopoliittisina yrityksinä saada oman lähialueensa maita Aasian mantereelta mukaan kansainväliseen yhteistyöhön.¹⁷ Cumpston kallistuu omassa arvioinnissaan vielä enemmän Australian itsenäisen ulkopoliitiikan teon puolelle arvioidessaan Australian toisen maailmansodan jälkeisen ulkopoliitiikan olleen enimmäkseen itsenäisen turvallisuuspolitiikan etsimistä ja sen vahvistamista kansainvälisten sopimusten kautta.

Australian suhtautuminen 'Läheiseen Pohjoiseen'

Iso geopoliittinen kysymys Australian ulkopoliitikassa on aina ollut suhtautuminen Aasian maihin. Suurimman osan 1900-lukua Aasia on alueena koettu suureksi uhaksi Australialle eikä vähiten toisen maailmansodan aikaisten japanilaishyökkäysten tai Aasian mantereen väkimäärän vuoksi. Keltainen Vaara on tullut tutuksi australialaisille sekä konkreettisesti että teoreettisesti. Voidaan sanoa, että toinen maailmansota aluksi pahensi, mutta vähitellen lievitti tätä uhkakuvaa. Alan Watt huomauttaa, että positiivisempi suhtautuminen Aasiaan kokonaisuudessaan oli näkyvissä jo ennen toista maailmansotaa. Watt kirjoittaa merkittävästä terminologisesta muutoksesta Menzies'n ensimmäisellä pääministerikaudella 1939: sitä aluetta, jota Euroopassa kutsutaan Kauko-Idäksi alettiin Australiasa poliitikkojen toimesta kutsua 'Läheiseksi pohjoiseksi', sillä maantieteellisesti kyseinen alue juuri sitä Australialle oli.¹⁸ Ideologisesti tämä oli merkittävä muutos ja siitä lähti liikkeelle – kuitenkin toisen maailmansodan aiheuttaman viiveen vuoksi – Australian uusi suhtautuminen Aasian maihin.

Kuitenkin Aasian pelko oli erittäin ajankohtainen ja konkreettinen Australian yhteiskunnassa heti sodan jälkeisinä vuosina.

Blaney jopa arvioi, että japanilaiset olisivat todennäköisesti valloittaneet vähäväkisen Australian mantereen ilman Yhdysvaltain apua.¹⁹ Australialaisten Aasia-pelkoja kuvaata Yellow Hordes -termi, jota sodan jälkeen käytettiin yleisesti kuvaamaan aasialaisia kansoja. Alomeksen mukaan nämä pelot eivät olleet vain vanhojen pelkojen ja epäluulojen uudelleen esiinkaivamista vaan maailmanpoliittinen tilanne oikeutti nämä pelot. Aasiasta oli tullut maailmansodan melskeissä jälleen ideologisesti kaukainen manner. Australialainen naistenlehti kirjoitti helpotuksesta huokaillen vuonna 1947 kuinka lentokoneteollisuuden kehittyminen edesauttoi Australian yhteyksiä naapureihin, joiksi artikkelissa luettiin nimenomaan 'Vanha Maailma', Eurooppa.²⁰

Aasian väestömäärä ja sen luoma potentiaalinen uhka on lähes poikkeuksetta esitetty selittävänä tekijänä Australian ulkopoliitiikan ja varsinkin turvallisuuspolitiikan lin-

11. Watt (1967) 102–103.

12. Richard Leaver (1997) 'Patterns of dependence in post-war Australian Foreign Policy', teoksessa Richard Leaver & Dave Cox (toim.) *Middling, Meddling, Muddling: Issues in Australian Foreign Policy*, Sydney: Allen & Unwin, 72.

13. I.M. Cumpston (1995) *History of Australian Foreign Policy 1901–1991*, Vol.2, Canberra 1995, 198.

14. Alomes (1988) 140.

15. Stewart Firth (1999) *Australia in International Politics*, Crows Nest: Allen & Unwin, 13. ANZUS sopimuksen monitulkinnallinen Artikla IV kuuluu: 'each party recognizes that an armed attack in the Pacific Area on any of the Parties would be dangerous to its own peace and safety and declares that it would act to meet the common danger in accordance with its own constitutional processes'. Ibid.

16. Richard Leaver (1997) 'Patterns of dependence in post-war Australian Foreign Policy', teoksessa Richard Leaver & Dave Cox (toim.) *Middling, Meddling, Muddling: Issues in Australian Foreign Policy*, Sydney: Allen & Unwin, 72. Muut keskeiset Kylmän Sodan aikakauden sopimukset Australialle ovat SEATO-sopimus, joka allekirjoitettiin vuonna 1954 usean Kaakkois-Aasian maan, Australian, Yhdysvaltojen, Ranskan sekä Iso-Britannian kesken ja kolmas merkittävä sopimus Australian kannalta on Colombo-sopimus (1951), jota on kutsuttu Aasian Marshall-apusuunnitelmaksi.

17. Watt (1967) 117, 120.

18. Watt (1967) 23. Watt siteerasi pääministeri Menzies'n lausuntoa Sydney Morning Heraldissa 27. huhtikuuta 1939, 'Australia's Near North'.

19. Blaney (1966) 331.

20. *Women's Weekly*, 25. tammikuuta 1947. 'We are no longer several months' sailing away from our neighbors. Instead we are but a rocket's flash away from the Old World'.

janvetojen taustalla toisen maailmansodan jälkeen.²¹ Tähän tematiikkaan liittyy selittävänä tekijänä myös australialaispolitiikojen tarve saada suuri määrä eurooppalaisia siirtolaisia rekrytointiohjelmien avulla Australiaan vuodesta 1945 lähtien. Lisäksi 1950-luvulla tihentynyt kylmän sodan tunnelma uhkakuvineen dominoi Australian nationalismin muodostumista ja oli omiaan ylläpitämään Aasia-pelkoja.²²

Arvioidessaan Australian suhdetta Aasian maihin toisen maailmansodan jälkeen tutkijat palaavat useasti Robert Menzies'iin ja hänen persoonaansa. Watt kuvaa pääministerin kahtiajakautunutta suhdetta Aasian maihin koko hänen hallintokautensa aikana. Kauppapolitiikka ja taloudellinen apu olivat asioita, jotka Menzies halusi saada toimimaan Australian ja Aasian maiden välillä, jopa siinä määrin että Kiinan Kansantasavallan kanssa Australia kävi pitkään ylijäämäistä kauppaa vaikka Australia ei ollut tunnustanut maan hallitusta legitiimiksi.²³ Wattin tulkinnasta voidaan tehdä vielä pitkälle menevämpiä päätelmiä. Voidaan sanoa, että kokonaisuudessaan Menzies'n hallintokauden Aasia-politiikkaa leimaa kahtiajako: Australia oli halukas taloudelliseen yhteistyöhön Aasian maiden kanssa, mutta kulttuurisesti Aasiaa pidettiin totaalisesti erilaisena ja tämän kulttuurin ei haluttu rantautuvan Australiaan – ainakaan aasialaisten ihmisten mukana.

Etäisyyden tyrannia uudelleen arvioinnissa

Vielä toisen maailmansodan alettua Australian pääministeri ilmoitti radiopuheessaan Australian olevan sodassa Iso-Britannian rinnalla.²⁴ Kuitenkin pian sodan päätyttyä premissit vaihtuivat ja kahdenkymmenen vuoden kuluttua silloinen Australian pääministeri Harold Holt julisti mahtipontisesti Australian menevän 'loppuun saakka LBJ:n rinnalla' Vietnamin sodassa.²⁵ Tyynenmeren alueen politiikkaan erikoistunut professori Stewart Firth väittää, että nimenomaan Australian osallistuminen Vietnamin sotaan ja taisteleminen 'loppuun saakka LBJ:n rinnalla' merkitsi kliimaksia Australian Yhdysvaltoihin tukeutumisessa.²⁶ Näiden

historian tapahtumien valossa australialais-tutkijat ovat ulkopoliittisissa arvioinneissaan päätyneet kahteen eri koulukuntaan: osa tutkijoista väittää (mm. Leaver ja Alomes), että Yhdysvalloista todella tuli tai se valittiin Australian keskeiseksi ulkopoliittiseksi kumppaniksi toisen maailmansodan jälkeen. Ja lisäksi, että 'Etäisyyden Tyrannian' todella voidaan katsoa olleen tekijä joka 'pakotti' Australian tähän ratkaisuun. Toisen koulukunnan (mm. Watt) kannattajat katsovat, että Australia on ennemminkin toteuttanut reaalipolitiikkaa 1940-luvun lopulta lähtien ja kaikki Australian hallitukset vuoteen 1965 saakka keskittyivät kiinteästi puolustuspolitiikan kehittämiseen Tyynen Valtameren alueella. Watt ja häntä tukevat tutkijat arvioivat, että vuoteen 1965 mennessä Australian ulkopoliittikka nimenomaan itsenäistyi – Yhdysvaltojen vaikutuksen kasvusta huolimatta.²⁷ Itse yhdyin jälkimmäiseen koulukuntaan. Australian historian tapahtumat 1900-luvun alkupuoliskolla, maailmanpoliittinen asetelma toisen maailmansodan jälkeen, kommunismin leviämisen pelko Australian lähialueilla ja kokonaisuudessaan kylmä sota sanelivat lähtökohdat Australian ulkopoliittisille linjanvedoille ja toiminnalle. Se että australialaispolitiikot halusivat toimia aktiivisesti osallistumalla Australian ulkopuolisiin sotiin oli tietoinen valinta, jonka jälkimainingit kantautuvat 2000-luvulle saakka. Tietoinen valinta on myös ollut se, että maantieteellisestä eristyneisyydestä on pyritty eroon. Edwardsia lainaten: Australian kaltaisella maantieteellisesti eristäytyneellä maalla ei ole ollut varaa eristäytyneisiin asenteisiin.²⁸ ■

21. Cumpston (1995) 269.

22. Alomes (1988) 138.

23. Watt (1967) 111. Vasta vuonna 1972 kun Liberaalipuolueen hallituskausi loppui, Australian Työväenpuolue tunnusti Kiinan Kansantasavallan. Sitä vastoin Australian Työväenpuolue vaati Kiinan Kansantasavallan tunnustamista vuodesta 1954 lähtien. Myös Cumpston (1995) 223–225.

24. Robert Menzies'n radiopuhe, 3.9.1939. Teoksessa R.G. Neagle, (toim) (1976) *Documents on Australian Foreign Policy 1937-49*, Vol. II: 1939, Canberra: AGPS, 221, 226.

25. *The Australian*, 1.7.1966, 'All the Way with the LBJ'.

26. Firth (1997) 15.

27. Watt (1967) 187, 292.

28. Edwards (1997) 7.